

Empatija u dijalogu

Autor: Jakub Niewiński

Tema:

Stereotipi, predrasude i diskriminacija; suvremeni društveni problemi; ljudska prava, izbjeglice i migracije.

Dobna skupina: 12 – 18 godina

Kontekst:

Razgovor o migrantima, imigrantima i izbjeglicama u današnjem kontekstu predstavlja velik izazov. S jedne strane svjedoci smo patnje ljudi koji bježe od rata u potrazi za skloništem za sebe i svoju djecu, a s druge strane postoji strah od Drugog. Vrlo često je taj strah povezan sa stereotipnim doživljavanjem izbjeglica kao npr. terorista. U poljskim medijima postoji manjak transparentne debate vezano uz izbjeglice. Štoviše, određene grupe ljudi i institucije na mnoge načine šire govor mržnje. Na primjer, metafora rata (invazija, ekspanzija) koje se koriste kako bi se opisao dolazak izbjeglica još dodatno stigmatiziraju ovu grupu ljudi. Političari često postavljaju pitanje treba li prihvatiti izbjeglice, umjesto kako ih integrirati u lokalnu zajednicu. Unatoč određenom napretku, još uvijek postoje mnoge prepreke koje ne samo da otežavaju pronalaženje posla strancima nego čine to gotovo nemogućim.

Tijekom ove radionice učenici/e imaju priliku reflektirati na govor mržnje u Europi, nacionalizam i ekstremne pokrete koji sudjeluju u širenju mržnje. Važan naglasak ove radionice je na socijalnoj inkluziji. Točnije, učenici/e će imati priliku osvrnuti se na svoj vlastiti identitet, a uloga nastavnika/ce je da osigura sigurni prostor za diskusiju kako bi što više ideja moglo biti podijeljeno.

Glavni ciljevi:

- Potaknuti osviještenost učenika/ca o opasnostima predrasuda i diskriminacije, govora mržnje, ksenofobije i rasizma;
- senzibilizirati učenike/ce o problemima diskriminacije manjina i potaknuti ih na uključivanje u aktivnosti koje imaju za cilj prevenirati diskriminaciju;
- potaknuti interes učenika/ca za temu ljudskih prava i njihovo razumijevanje potrebe svakog pojedinca na zaštitu njegovih/njezinih prava;
- potaknuti otvoren stav i poštovanje prema kolegama/icama koje imaju drugačiji pogled na svijet.

Metode:

- analiza izvora
- oluja mozgova (“brainstorming”)
- individualan rad i rad u malim grupama
- psihogeografija – učenici sjede u krugu kako bi se stvorila prostorna jednakost i omogućilo obraćanje pažnje na interpersonalne odnose

Materijali i alati:

- projektor
- prijenosna računala
- isprintan Breivikov govor
- olovke/flomasteri u boji
- papiri

Preparation before the lesson at home:

Prije ove nastavne jedinice učenici trebaju pogledati film Utoya: 22. srpnja, norvešku dramu iz 2018. koju je režirao Erik Poppe, a scenarij napisali Anna Bache-Wiig i Rajendram Eliassen (ako postoji mogućnost film se može pogledati zajedno u razredu ili u kinu). Nakon gledanja filama učenici/e se trebaju osvrnuti na sljedeća pitanja:

- Što se dogodilo?
- Kako su se ljudi ponašali?
- Možeš li se prisjetiti se nekih riječi/rečenica koje su tebi ostale u sjećanju kao važne?
- Tko je odgovoran za ovo zlo djelo/tragediju?
- Kako osigurati da su ljudi zaštićeni u društvu?
- Kako prevenirati zločine protiv čovječnosti?
- Tko je žrtva, počinitelj i promatrač?

Plan nastavne jedinice (90 minuta)

- I. Uvod u radionicu: ciljevi i očekivanja učenika/ca (10 min)
- II. „Papirnati identitet“ – zadatak osviještenosti dio 1 (15 min)
- III. Breivikov govor u sudnici (30 min)
- IV. “Efekt promatrača” – simulacijska vježba (15 min)
- V. „Papirnati identitet“ – zadatak osviještenosti dio 2 (15 min)
- VI. Evaluacija nastavne jedinice (5 min)

I. Uvod u radionicu: ciljevi i očekivanja učenika/ca

Nastavnik/ca objašnjava kontekst, strukturu i ciljeve ove nastavne jedinice te poziva učenike/ce da podijele svoja očekivanja i potrebe vezane uz ovu nastavnu jedinicu.

II. „Papirnati identitet“ – zadatak osviještenosti dio 1

Sjednite zajedno s učenicima/ama u krug i podijelite svakome jedan papir na koji trebaju napisati svoje ime ili nadimak ovisno o tome kako žele biti oslovljeni od strane drugih učenika/ca. Također, zadatak je napisati i tri stvari koje najviše vole raditi. Nakon toga nastavnik/ca poziva učenike/ce da podijele što su napisali na papir. Nakon svake stvari koju učenik/ca pročita da voli raditi napravi kratku pauzu kako bi ostali učenici/e koji/e to isto vole raditi mogli ustati i pokazati da i oni to vole raditi. Nakon što svi učenici završe svoju prezentaciju nastavnik/ca daje svim učenicima/ama uputu da zgužvaju svoj papir te da ga nakon toga ponovno probaju dovesti u izvornu formu. Potom nastavnik/ca poziva učenike/ce da podijele svoje osjećaje o tome kako su se osjećali u trenutku kada su gužvali papir i kako kada su ga pokušali vratiti u izvorno stanje, odnosno kada su simbolički uništili sebe/svoj identitet.

Komentar na vježbu: Unatoč naporima da se papir vrati u njegovo izvorno stanje, na papiru ostaju oznake zgužvanosti koje neće nestati ni unatoč prolasku vremena. Isto se događa s čovjekom koji je doživio iskustvo diskriminacije, različite oblike nasilja kao što su ismijavanje, nazivanje pogrdnim imenima, fizičko nasilje, širenje tračeva ili izoliranje, isključivanje iz zajednice itd. Ovakvi oblici ponašanja mogu se dogoditi svakome neovisno o njihovom izgledu, rodu, sposobnostima, spolu jer kao ljudi često nismo u stanju prihvatiti različitosti i drugačijost.

III. Breivikov govor u sudnici

Podijelite učenike u male grupe po 4- 5 učenika/ca po grupi. Ovisno o grupnoj dinamici, učenici/ce mogu sami odabrati s kime žele biti u grupi ili se po slučaju mogu rasporediti u grupe. Jedna polovica grupa treba poslušati Breivikov govor u sudnici dio 1, a druga polovica grupa treba poslušati Breivikov govor u sudnici dio 3. Dok slušaju govor učenici/ce trebaju zapisati riječi/rečenice koje smatraju primjerom govora mržnje i diskriminacije.

Nakon slušanja Breivikovog govora, svaka grupa ima za zadatak pokušati prepoznati u riječima/rečenicama koje su zapisali o kojem se obliku diskriminacije radi (npr. seksizam, rasizam...) i raspraviti o tome koji konkretni koraci se mogu poduzeti kako bi se prevenirao i zaustavio takav oblik diskriminacije. Završno, svaka grupa izvještava o ishodu svoga rada. Učenici/e mogu povezati govor s onime što su vidjeli u filmu koji je služio kao priprema za ovu nastavnu jedinicu.

U slučaju da učenici ne uspiju pronaći primjere govora mržnje ili diskriminacije, nastavnik/ca koristi sljedeće primjere ili upućuje učenike/ce da obrate pozornost na točnu minutažu:

Anders Behring Breivik završna izjava sudu, dio 1.

<https://www.youtube.com/watch?v=VVaVfyXbsbo>

6:57 „multikulturalni eksperiment u Norveškoj“

7:43 „kulturalno konzervativni NGO i organizacije mladih nisu dobile nikakvu podršku“

19:20 „problem je taj da danas u Norveškoj postoje ideali koji su štetni za Norvešku i koji će nam prouzrokovati veliku štetu u budućnosti“

10:48 „ideal je imati seksualni odnos sa što više stranaca što je moguće“

11:00 „koncentrirani smo na raspuštanje nuklearne obitelji – sa svim problemima koje sa sobom nosi“

11:44 “sada ću doći na zanemarivanje naše dužnosti prema našoj obitelji i naciji“

11:57 “žene bi trebale početi imati djecu u svojim 20-ima“

Anders Behring Breivik završna izjava sudu, dio 3.

<https://www.youtube.com/watch?v=9bvH1ZOG45o>

2:23 “uz prikladnu pomoć norveških masovnih medija, mi dopuštamo bjeloruskom azilantu, koji je vjerojatno tartarskog porijekla i zove se Alexander Igaravitsj Ryba, da reprezentira norvešku u internacionalnom finalu. U redu je dopustiti osobi koja traži azil da nas reprezentira kako bismo pokazali da smo tolerantni. Ali, što je sljedeće što se događa? Nekoliko godina kasnije tu je drugi tražitelj azila, Nyambura Mwangi iz Kenije koji pobjeđuje sa svojim bongo bubnjevima. Komentator ruske Eurovizije zbunjeno objašnjava: „Što to Norveška radi, zašto bi slali azilanta kao svog ambasadora, ne jednom nego dva puta u kratkome periodu? Postoji li manjak Norvežana u Norveškoj ili pate od kulturalne samoidentifikacije?“ (...) Ovo je ismijavanje odlična provokacija Norvežanima koji su protivnici multikulturalizma. Što je krivo s marksistima i liberalima? Odgovor je jednostavan: veliki broj Norvežana – i ovdje se referiram na Marksiste i liberale – pate od kulturalne obmane, kulturalnog samo-prijezira, i potrebno im je neposredno izlječenje. Lijek za ovu bolest zove se: „više nacionalizma“ (...)

IV. “Efekt promatrača” – simulacijska vježba

Jedna osoba u grupi klekne na pod dok ostali stoje na udaljenosti od te osobe otprilike 2-3 metra. Ova aktivnost se sastoji od 4 dijela. U prvom dijelu učenici/e koji stoje oko osobe koja kleči izrežu rupu na listu bijelog papira i kroz tu rupu jednim okom promatraju osobu koja kleči na podu. Drugi dio sastoji se od promatranja osobe koja kleči bez papira, dakle licem u lice. U trećem dijelu učenici/ce mogu prići osobi koja kleči bliže i staviti joj ruku na rame i nastaviti je gledati. Tijekom prva tri dijela ove vježbe, učenici/ce ne bi trebali međusobno razgovarati već samo gledati u osobu koja kleči. U posljednjem, četvrtom dijelu, učenici/ce mogu prići osobi koja kleči (istovremeno ili odvojeno jedan za drugim) i izvesti neku akciju.

Po završetku svakog dijela nastavnik/ca poziva učenike/ce da podijele svoje osjećaje, impresije i iskustva. Osoba koja kleči bi uvijek trebala biti prva pozvana da podijeli svoje uvide. Na kraju ove aktivnosti, nastavnik/ca može postaviti dodatna pitanja s ciljem da učenici/e reflektiraju na aktivnost: Što se dogodilo tijekom ove aktivnosti? Što znači biti u manjini? Možete li navesti primjere manjina u našem društvu, u svom okruženju?

V. „Papirnati identitet” – zadatak osviještenosti dio 2

Ovu nastavnu jedinicu bi bilo dobro završiti aktivnošću koja može imati osnažujući učinak na učenike/ce. Papiri koji su bili korišteni u prvome dijelu aktivnosti “papirnati identitet” se koriste ponovo. Učenici/sjede u krugu i dodaju svoj papir osobi koja sjedi desno pored njih. Svaki učenik/ca napiše nešto pozitivno o osobi čiji papir ima u ruci. Papir potom putuje od osobe do osobe dok svi nisu imali priliku napisati svima nešto pozitivno i dobiti svoj papir ponovno u ruke. Na simboličan način, kao što je identitet bio uništen gužvujući papir, sada je obnovljen tako što je svaki učenik/ca dobio/la pozitivnu poruku od drugih o sebi.

VI. Evaluacija nastavne jedinice

Na kraju nastavne jedinice nastavnik/ca primjenjuje evaluacijsku aktivnost pod nazivom dinamični dijalog. Učenici/ce stoje u krugu i nastavnik/ca pozove da jedna osoba dođe u centar i podijeli s drugima

koji je aspekt ove nastavne jedinice za nju bio najvrjedniji i najsnažniji te zašto. Ostali učenici/e mogu pokazati svoje slaganje tako što će se približiti osobi u sredini ili neslaganje tako da se udalje od osobe koja je podijelila svoje viđenje nastavne jedinice. Učenici/e potom mogu podijeliti svoje razloge slaganja ili neslaganja. Svaki put kada netko podijeli svoje mišljenje učenici/e mogu promijeniti svoju poziciju ako je na temelju toga došlo do promjene stava. Ako se neki učenik/ca ne slaže ni s čim što je podijeljeno taj/a učenik/ca može odstupiti iz grupe i pronaći neko slobodno mjesto u učionici te podijeliti svoje stajalište. Ostali učenici/ce mogu ponovno pokazati svoje slaganje tako da se približe toj osobi. Učenici/ce trebaju imati na umu da tijekom ove aktivnosti mogu slobodno mijenjati svoja stajališta u vezi podijeljenih mišljenja te u skladu s tim fizički mijenjati položaj u učionici kada god žele, drugim riječima, približavati se ili udaljavati od osobe koja govori u bilo kojem trenutku.

Druga mogućnost provođenja evaluacije je da učenici/ce sjede u krugu i svatko (ili neki od njih ovisno o vremenu i želji učenika/ca) dovrši jednu ili sve od sljedećih rečenica:

- Naučio/la sam... / Otkrio/la sam...
- Bio/la sam iznenađen/a.../ Počinjem se pitati ...
- Kako ne bih diskriminirao/la druge u budućnosti mogu ...(Ovu rečenicu upotrijebiti ovisno o grupnoj dinamici I dobi učenika/ca).

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The content of these materials does not reflect the official opinion of the European Union.
Responsibility for the information and views expressed in the materials lies entirely with the author(s).